

Hra, hranie, hračky

(hravá úvaha)

Hra, hrať sa, hranie sú činnosti uvoľňujúce myseľ, ochraňujúce pred zničujúcim vplyvom zaťaženia. Niektorí pracujú priveľa, prekračujú hranice. Hra je náhrada zodpovednej činnosti, pri hraní zabúdame na strasti, hrajúci si cibría um. Milovníci hrania sa ľahšie učia, hravejšie riešia problémy, máločo prehrávajú, sú spokojní, bezhranične obľúbení, ich práca je hra. Výhra, prehra nesmú hrať nijakú úlohu pri hraní. Hra má slúžiť výhradne ľudskej duši, odpútaniu sa od hrabivej reality.

Hrať sa dá aj s hravými hrabošmi, hranostajmi žijúcimi v náhradných hranatých či baňatých rajoch. V hrantoch sa prehrabávajú v zrnách raže, hrachu, bobuľkách rakytníka, pokrájaných rajčinách, úlomkoch rašeliny, suchých rastlín, listoch rakyty. Neohrabane sa vyhrabú z chrastia, hrajú sa na hrazde, na drevených ramenách rapkajúceho kolotoča. Keď sa hraví hrabuľkovia dohrávajú, chrapkajú sen o hračkách a hraní s hravými hračkármi.

Deti stavali hranaté hradné hradby, ohrady, cez ktoré sa nemal nik prehrabať ani podhrabať, v hradných záhradách prehradzovali potôčky plné drobných rakov, budovali priehrady, sadili hraby, cínoví ochranári chrabro ochraňovali hranatý hrad.

Keď sa zahradí ohrada hravého detstva, záhradkárčime, hrabeme hrablami v záhradkách. Hra na záhradníkov nás bezhranične teší. Hrabeme sa do ďalekých rajónov vinogradov, na svahoch Rače sme vinohradníci, koštujeme z rozihraných rampášov. Potom hra: prehrať si záhradkárčenie nahrané na videu, pri priehrade popreháňať hravých ratlíkov.

Je lepšie hrať sa, ako byť hrabivým hrabivcom, vyhraniť sa nesprávne. Duša nemá chradnúť, robme hocčo bezhranične hravé. Hrajme na hudobnom nástroji, tancujme, spievajme, hrajme hravé divadlo, hrajme rozihraných, radostných raráškov, lietajme vo fiktívnych raketách...

Hraním si ochraňujeme zdravú myseľ, neupadneme do hrabivých závislostí od hracích automatov. Zmysluplná neohraničujúca hra je dôležitá počas celého života, nielen pred hranicou dospelosti. V starobe má zachovanie hravých radostných návykov bezhraničný význam. Oživujme v sebe vynaliezavých, radostných rachotílkov, vtipných radcov, hradných šašov z rozprávok. Hračkami, hraním dosiahneme pokoj, nebudeme hr-hr ani mrzutí.

U nás (na Námestí Hraničiarov, Belehradskej, Hraničnej, Hrachovej, Novohradskej, Podzáhradnej, Velehradskej, Vyšehradskej, Záhradnej, Záhradníckej), okolo priehrad, v podhradiach, Hrabičove, Hrabinách, Hrabkove, Hrabovej, Hrabovci, Hrabovke, Hrabovčíku, Hrabovom, Hrabskom, Hrabušiciach, Hradisku, Hradišti, Hradnej, Hrachovišti, Hrachovom, Hraničnom, Hraní, Hranovníci, Hrašnom, Hrašovníku, Chrabranoch, Chrastinciach, Chrastnom, Chrasti, Ohradzanoch, Podhradí, Podhradíku, Prihradzanoch, Senohrade, Suchohrade, Vinohradoch, Záhradnom, ani v zahraničí (Bahraine, Belehrade, Bělohrade, Hradci, Hradčanoch, Hraniciach, Chrastave, Chrastavci, Rajhrade, Vyšehrade) nenávidíme chrápúňov zhrabujúcich chrastie, skrz ktoré nevidia farbami hrajúce záhrady, hrabiny, hrachory, chrastavce...

Keď bezhraničná láska, nehraná slušnosť, radostná hravosť, hravé porozumenie nahradia negatíva vhrabnuté v dušiach niektorých razantných, rafinovaných rabiátov, život bude šťastná hra, zlí prehrávajú.

Hravé deti Slnka

Hrajko,

prehrabávam spomienky. Pred rokom nás zoznámila Hraníkových Radka na obaračkových račianskych radostiach. Na neďalekých rachotiacich ramenách kolotoča sa točilo päť Tvojich raráškov s tmavými uhrančivými očkami z DD Hrabliny. Priviedol si ich pohrať sa na vinobranie, zažiť hravosť po skončení driny vo vinohradoch račianskych kopcov, pivniciach, vinohradníckych búdach Račišdorfu. Stretali sme usmiatych Račanov, vinohradníčky, vinohradníkov, špičkových račianskych vinárov, ktorí opäť vyhrali súboj s prírodou, chválili ochrancu vinohradníkov, svätého Urbana. Patríme medzi starších Račanov, vždy ma však znova fascinuje tá hra, tvrdohlavý zápas o dobrú úrodu hraničiaci s vyčerpaním mnohých Račanov. Obdivujem najmä starých Račanov, ako odmietajú prehrať alebo (Boh ochraňuj) sa vzdať i v nepriaznivých rokoch, keď príroda a veľakrát i ohraničujúce (ne)ľudské zásahy hádžu vinohradníkom pod nohy hranaté hrady.

Tvojich rozihraných raráškov sme vzali na výstavu plodov práce vinohradníkov, záhradkárov, záhradníkov. Majster voštinár pozval deti pohrať sa do svojho „hradu“. V rúčkach raráškov vznikali hračky, hravé hrabačky, záchranári, pohraničníci, hranaté hrady, priehrady, neohrabané sviečky. Hra na sochárov-voštinárov ich zaujala. Keď v stánkoch prehrabali čačky-hračky, každý si doprial z čerstvých račianskych dobrôt. Posilnení sme sa hravo vyhrabali na neohradenú lúčku. Neohraničene hravých radostí je v tých ratolestiach! Hravo, temperamentne tancovali, spievali. Päť Tvojich raráškov si bezhranične získalo srdcia okoloidúcich Račanov, rapotajúcich ratolestí, hostí veselých od sladkých rampášov (nevinohradníci Hrabliňania: RAMPÁŠ je mladé rozihrané víno). Prekvapenie hralo v ich radostných očiach. Neverili, že deti nehrajú divadlo, že je to bežná hra, že prežívajú jednu z tých radostných chvíľ, keď môžu rozohrať, vyhrabať zo seba to, čo im „do hrantíkov prihrali“ ich slobodní, hraví predkovia nepoznajúci hranice. Nikto z tých raráškov nehral, boli to pravé hravé deti Slnka. Pridalo sa niekoľko hravých Račaniek, spievajúcich rampášnikov. Plakali sme, keď si zahradil naše hranie, nahnal rozihraných raráškov do auta, aby sa načas uložili s hračkami do hranatých postieľok vo svojom náhradnom domove Hrabliny.

Náhoda nám prihrala hravé popoludnie, spomienky nič nenahradí. Dodnes cítim, ako sa rúčky hravého Hraška a Zuzky Hraškuľky vhrabli do mojich dlaní. Živé magnetické hračky.

Tieto hravé deti potrebujú bezvýhradnú lásku. Verím, že i vďaka Tvojim hravým výchovným metódam z nich vyrastú dobrí, statoční, pracovití ľudia.

Na Vianoce sa dohrabem na Hrabliny, objímam tých raráškov, budeme sa hrať, hrať, hrať...

Do(skoro)hrania!

Mária

P. S.

Výhra! Internet sa dohrabal na Hrabliny! Hrajko, prehrab sa v <http://denhrania.ic.cz>, www.vedeckahracka.sk. Zaregistruj hravé aktivity, ktoré určite hravo zorganizuješ nielen pre ihravých raráškov na Deň hrania v Hrablinách. Pošli pár rozihraných radostných fotografií.

Autorka: „Mária“ (1946), Bratislava

Vyhraj v Bahrajne!

Blízko našich hraníc, pri Brnianskej priehrade sa nachádza mestečko Rajhrad.

Z neho pochádza aj chrabrý Čech Radek Bachratej. Zo športov má šach radšej ako cvičenie na hrazde. Priženil sa do Chrabrian. Obsluhuje tu miestne hradlo. Manželka, tiež hradlárka, pochádza z vinohradníckej rodiny, z Chrastavy. Ich Rast'o – syn študuje v Chrašťanoch. Bude z neho záhradník alebo vinohradník. Blízko Chrabrian bola jaskyňa, kde ťažili aragonit (hrachovec). Chrabrany sú známe aj tým, že v záhradkách pestujú hrach skorý, ktorý nazývajú aj „hrach raný“. Často ho obžierajú hraboše. Pri jednej záhrade, obkolesenej chrastím, živorია tri chradnúce hraby. O ich záchranu bojujú miestni ochranári.

Hoch Radek vyhral šach „Rapid“ na Majstrovstvách Rakúska. Postúpil na majstrovstvá sveta. Hrajú sa v Perzskom zálive – v Bahrajne, jeho hlavnom meste Dawlá al-Bahrajn. Hrať bude 50 hráčov z celého sveta. Víťaz musí vyhrať 10 partii. V Bahrajne sa prehra a remíza nepočítajú; počíta sa len výhra.

Je táto hra šport, veda, umenie alebo len hra – zábava? O tom, kde hra vznikla a odkiaľ hra pochádza, sa vedú spory. Šachová hra nepozná vek ani hranice. Šach radi hrajú starší aj mládež. Hracia miestnosť musí byť prehradená, aby hostia – nehrajúci nerušili tých, čo hrajú. Pravidlá určuje hrací poriadok. Pre šach „Rapid“ platí, že celá hra trvá 15 až 30 minút. Predohranie ani dohranie partii nie je možné. Hra sa nezapisuje, nemožno si ju prehrať.

Ako „doplnkový šport“ možno hrať karty, cvičiť na hrazde alebo hrať na hracích automatoch. (Možno tu hral aj spisovateľ Bohumil Hrabal – a ... vyhral - prehral?!)

V čase voľna, keď nehrajú turnaj, navštívia miestny hrad – starovekú pevnosť Bahrain. Za jeho hradbami sa nachádzajú rozľahlé záhrady. Záhrady vraj navštívil aj sám boh Ra. Víťaz v nich pobeží pamätný „Beh rajskou záhradou“. Pri vykopávkach v podhradí hrablami vyhrabali niekoľko zlatých rapírov. Počas prác spadla jedna hrada. Bol to hranol a svojou hranou poranil jedného hrabáča. Hneď hrabať prestal. Odviezla ho záchranka.

Od Bachratého, z Bahrajnu sa očakáva len výhra.

Milý Radek, nech radosť majú v Rajhrade i Chrabranoch. Chceme, aby sa hrala naša hymna; nech Bahrajn pozná Slovensko!

Hraj, dobre hraj a vyhraj!

Fan kluby Rajhrad a Chrabrany

Autor: „Doping“ (1991), Trstená

Hrachulienka

(rozprávka)

Bolo raz jedno milé hravé dievčatko – Hrachulienka. Najradšej sa hrávalo so svojimi hračkami na hrachovisku. Hrachovisko bolo ukryté pod starým hrabom. Rada lúskala hrášok, a tak hrachovisko rástlo a rástlo v širokých radoch. Hrachulienka si zvykla na ňom robievať hrady s množstvom hradových hradieb alebo sa len tak hrabať v hrachovine. S obľubou sa na jej hranie pozerali hrabáčky a hrabáči, ktorí sa pri jej hraní opierali o svoje hrable. Hrabačka-bola pre nich zábavná aj hravá hra. Okolo hrachoviska poskakovali hrabavé vtáky, ktoré boli živým obecenstvom pri Hrachulienkiných hrách. A tak mala okolo seba vždy dost' hravých radcov a zvedavých ratolestí. Všetci okolo Hrachulienky mali veľkú radosť z jej „hrachoviskových“ radovánok.

Aj Hrachulienka mala svoje hrabličky. Hrabávala nimi popadané lístie zo stromu i cestičku ku hrachovisku. Jedného dňa tiež veselo hrabkala a hrabkala, až sa jej zlomilo hrablisko.

„Joj, moje hrabličky, moje hrabličky! Ako sa len budem teraz hrávať?“, bedákala Hrachulienka.

Počul ju jej najmilší priateľ z hrachoviska, hrabivý hraboš Hrajko, ktorý sa kvôli Hrachulienkinmu náreku vzdal svojich raňajok.

„Neplač, Hrachulienka! Hravo to zvládneme!“, posmeľoval ju priateľ Hrajko.

Hravými očami pozrel na hrabličky. Z hrabového konára vyhrýzol hranolček a z hranolčeka nové hrablisko. Novému hrablisku, teda novej rúčke na hrabličkách, sa Hrachulienka náramne potešila. Pozvala hraboša Hrajka do svojho nového hradu, ktorý pomenovala Hráč. Hraboš Hrajko bol jej čestný hosť. Pyšne ho previedla všetkými hradnými hradbami až po hranice hrachoviska. V hrade bolo veľa starých rajníc, zrelých rajčín i sušených rastlín. Hrachulienka totiž rada pripravovala rôzne jedlá, najradšej však aj tak mala hrachovú kašu.

Múry hradu i okolité staré hraby obrastal popínavý hrachor. Na najvyššej hrade hradu bolo veľkými písmenami napísané HRÁČ.

Jedného dňa sa Hrachulienka rozhodla, že budú s hrabošom Hrajkom na hrade hradovať. Dovolila hrabošovi prizvať si svoju hrabošiu rodinku – hrabošieho otca, hrabošiu mamku a hraboších súrodencov.

Všetci si do svojho nového hradu priniesli svoje obľúbené hračky a vytvorili z nich veľké farebné hračkárstvo. Veru, Hrachulienka po tomto hravom dni od radosti nemohla ani zaspať. Stále sa vracala k všetkým novým hrám, ktoré s hravým hrabošom Hrajkom a jeho hrabošou rodinou vymysleli.

Hrachulienka mala vždy veľkú, preveľkú radosť, keď sa mohla hrávať so svojím priateľom hrabošom Hrajkom na čerstvom hrachovisku pod hrabom a, samozrejme, vo svojom hrade. Na svoje hrabličky si však už dávala väčší pozor.

Autorka: Jaroslava Rudincová (1972), Nitra

Hravé detstvo

Na severovýchodnej hranici Novohradu leží Uhorské hradskou spojené s Hradišťom. Zamieňajú ich s Uherským Hradišťem.

Centrum Uhorského, zvané Hrabina, lemujú ohradené predzáhradky. Nad Uhorským stál kedysi Cerinský hrad vybudovaný v roku 1240 ako hradisko na ochranu územia.

Detstvo som prežila v Uhorskom s rodičmi u nenahraditeľných starkých na gazdovskom dvore. V ohrade z hrabového dreva choval starký kone. Keď som na nich rajtovala, naša súhra bola úžasná. Cez záhradu tiekol potok, ktorý sme v lete prehradili. Pri potoku v chrástí sedávali husi s načuchraným perím a bez výhrad sa s nami delili o vodu v priehrade.

Náš vinohrad, čo bolo Othello naťahané na hranoloch okolo domu, rodil chrastovité hrozno, ktoré starká spracúvala výhradne na víno. Za sychravých dní ho varila na ochranu pred prechladnutím, no starký aj tak chraptal, chradol a zahrabával sa do perín.

Mojimi hračkami boli najmä zvieratá, vrátane hrabavej hydiny, hrabošov a potočných rakov. Mamina mi kúpila v hračkárstve chodiacu bábiku, v jej kočiarike som však vozila najmilšiu hračku – ihravú mačku.

Hrala som aj divadlo. Vyhrabala som staré šaty, náhradný nábytok, cez hradu prevesila záclonu a činohra či spevohra o chrabrých ochrancoch princezien mohla začať. Diváci, našťastie len plyšové hračky, pozerali ako uhranutí.

Keď otec vyhral televízor, čo bola v tých časoch rarita, mala som novú hračku. Susedia po večeroch radšej chodili k nám, ako do kina. Keď sa hral hokej a vyhrali sme nad Rusmi, pri hraní hymny som všetkých hravo postavila do pozornosti.

Hranie na gitaru mi nešlo, a tak, napriek uhradenému školnému, riešila som neúspech radikálne - presedlaním na hokej. V škole bola hracia ľadová plocha. Hrala som za chlapcov ako náhradník. Ak spoluhráča zranil nejaký chrapúň, musela som zachraňovať situáciu a dohrať zápas. Keď mi dobre prihráli, skoro vždy sme vyhrali.

V nedeľu sme hrali kartové hry. Ockovia hrali mariáš, deti hrali faraóna a mamičky sa prehrabávali v kartičkách s receptami. Keď všetci odišli, z priehradky na hracom stolíku som zhrabla ockove vyhrané peniaze. Keď prehral, uhrala som s ním aspoň sladkú náhradu.

Koncom detstva som si vyhradila pre seba kuchyňu. Uvariť polievku s hrachom z našej záhrady, hranolčeky a iné jedlá bolo hračkou. Ťažšie to bolo s chlebom, ktorý sme piekli v peci vyhrabanej ohrablom. Keď bol hotový, kládol sa na hranu, aby vychladol. Nič nenahradí tú chuť, vôňu a chrapštiacu kôrku.

Narodila som sa na rozhraní 50-tych a 60-tych rokov minulého storočia a moje detstvo bolo jedna veľká hra.

Autorka: „Hanah“ (1956), Banská Bystrica

Ranná hra

Tento príbeh rada porozprávam, no nie je vôbec dlhý – je iba tak hravo krátky. Začína sa v hranatom roku veľmi dávno v hradnom hrade pána kráľa.

Kde sa vzal, tu sa vzal v neďalekej krajine, aj hrachom by si dohodil, vyrástol na hradnom kopci hradný hrad, hradný preto, lebo to bol najdôležitejší hrad zo všetkých hradov kráľa Hradoslava. V tomto hrade býval kráľ Hradoslav, jeho žena, kráľovná Hradoslava a ich dve deti Hradomír a Hradomíra.

Deti boli veľmi hravé, stále sa chceli iba hrať, najmä ráno. Ich rodičov to síce tešilo, no niekedy bola ich ranná hra veľmi hlučná, tak sa súrodenci v takom prípade chodili hrať na hradný dvor. Podobne to bolo aj jedného dňa, keď ich radosť z hranej hry spôsobovala hluk a hradný kráľ a kráľovná poslali deti na hradný dvor. Hradomír a Hradomíra sa ráno hrali a do svojej hry zapojili všetky hradné zvieratká, ktoré postávali na hradných múroch, radostne pišťali a chceli sa zapojiť. To vtedy bolo krik a piskotu na hradnom dvore. Všetko čo nohy malo do behu sa rýchlo dalo. Ich ranná hra bola väčšinou naháňačka za hracou loptou. Toho dňa sa však tá hra nepáčila hradnému vetru, pretože pri tom robili veľký krik. Vetrík totiž stále chcel hrať s nimi, ale nikdy ho nebrali medzi seba, preto sa v to ráno rozhodol, že im tú hru prekazí. Hravo vyletel z konára koruny stromu, kde bol schovaný a silno začal fúkať, rýchlo poletovať okolo a do nôh radostne vrážať, len aby hra skončila. Deti a zvieratká sa naľakali, naplašili, až sa rozutekali poukryvať po celom hradnom dvore. Vetrík časom ustal a klesol na trávu. Ako tak smutný sedel, zrazu dostal Hradomír nápad a pustil sa s vetrom hravo skákať, behať, lietať. Po chvíli sa k nim pripojili aj ostatné hradné zvieratká s Hradomírou a spoločne skákali, lietali – veselo sa hrali.

Od tých čias dávnych ranná hra sa hrala stále na hradnom dvore hradného hradu kráľa Hradoslava a kráľovnej Hradoslavy. Samozrejme, že pri tej hre nikdy nechýbali hradné deti Hradomír s Hradomírou, všetky hradné zvieratká a hradný vetrík...

Autorka: Anna Apjarová (1994), Pavlovce

Raz ráno išiel záhradkár do záhrady. Zobral hrable a hrabal. Zobral hrach a zasadil ho. Hrach vyrástol. V jednom hrachu chrapkal Janko Hraško. Záhradkár ho zobral na hrachové pole. Hraško tam videl hraboše. Záhradkár Hrajo ho tam zložil, pretože Hraško mal rád hrach. Hrajo potom išiel spať a chrapčal v posteli. Ráno sa rozhodol, že pôjde na hradné hradisko s hravým názvom „Hračky“. Hral sa tam na priehrade. Zahral sa do sýtosti. Spal v hrade, v hradnej posteli. Hradní sluhovia mu priniesli raňajky. Raňajkoval s hradnou paňou a hradným pánom. Jedli hranaté hranolčeky. Hrajo išiel do hračkárstva. V hračkárstve vyhral hrabličky. Vyhrabal hranostaja. Hranostaj utiekol. V jazere videl žabu Hrabavku. Hrajo potom šiel domov. Cestou išiel pozrieť Hraška. Hraško zatiaľ zjedol veľa hrachu. Hrajo ho pozdravil a išiel domov chrapkať do posteľe.

Autorka: Lenka Furdíková,

žiacka 5. tr. Školy u Filipa, Bakossova ul., Banská Bystrica

Janko Hraško (1.)

Raz sa Janko Hraško vybral hrabat' záhradu. Zobral si hrable a začal hrabat'. Keď dohrabal, začal zbierať hrach. Večer mu mama povedala, že musí ísť kúpiť hranolčky. Janko Hraško sa vybral do obchodu. Keďže bývali na hranici a ešte neboli autá, tak musel ísť peši. Ale oni bývali v hrade a mali hrachovú limuzínu. V limuzíne sa zatiaľ hral s hračkami. Keď prišli do Sedmohradska, tak sa dohral a išiel kúpiť tie hranolčky. Pre bračekov kúpil hračky, len tak z lásky. Zaplatil a išiel domov. V limuzíne zaspal a začal chrápať. Vodičovi chrápanie vadilo, a tak zastal. Janko Hraško sa prebudil a spýtal sa, prečo stoja. Vodič povedal, že preto, lebo chrápe. Janko Hraško povedal: „Tak ja radšej nebudem spať!“ Keď prichádzal, bračekovia stáli už nastúpení. Janko Hraško im dal hračky. Mame dal hranolčky a vyrozprával jej ako bolo. Povedal jej, že cestou do Sedmohradska sa hral s hračkami a keď išli domov, tak zaspal a chrapkal. Maminka sa smiala a nakoniec hravo pripravila hranolčky na večeru. Keď dojedli, malí bračekovia sa išli hrať a dospelí išli do obývačky. Tam sa rozprávali. Janko Hraško sa zatiaľ hral s novými hračkami. Potom sa išiel umyť a šupnúť si do úst ešte jeden hranolček. A na jeho posteli bol zvonec a rozprávky je koniec.

Autorka: Nikola Poláková,

žiačka 5. tr. Školy u Filipa, Bakossova ul., Banská Bystrica

Janko Hraško (2.)

Janko Hraško zobral hrable a išiel hrabať hrach. Keď hrabal, uvidel zviera - hraboša. Janko pozval hraboša, nech sa spolu zahrajú hru. Janko tú hru vyhral a hraboš prehral. Keď sa dohrali, tak hraboš pomohol Jankovi dohrabať hrach okolo hradu. Janko povedal: „Sme úžasná súhra, hraboš!“ Po chvíli sa hraboš a Janko išli pozrieť k hranici mesta Hradno. Pri hranici boli kvety. Hraboš povedal: „Musíme ich poliať! Viem to, lebo som bol záhradkár!“ A tak Janko išiel k priehrade po vodu. Podarilo sa im kvety uzdraviť. Tak sa teda vrátili do hradu. Na obed si dali výborný hrach, ktorý pohrabal Janko Hraško. Keď sa najedli, všimli si veľký hradný múr. A tam Janko a hraboš každý večer pripravovali hráčsky klub. Boli tam hračky, stolová hra a kopa zábavy. A najväčší hráč bol Janko Hraško. Koniec.

Autorka: Viktória Peniaková,

žiačka 5. tr. Školy u Filipa, Bakossova ul., Banská Bystrica

Súčasnosť

Imaginárnymi hrablami zahrabávame každú rozumnú myšlienku,
ktorá vznikne v našich hlavách rastúcich na základe klamstiev.
Klamstiev, ktoré sa hrajú na realitu, ktoré sa hrajú na skutočnosť.
Kto z vás vie, aký druh rastliny rastie vo vašej záhrade...
A vy, ktorí vykrikujete „Boh, rad' nám!“, koľkí viete, čo je to viera...
Koľko oblečených v zeleno-červeno-žltých čiapkach, koľkí viete,
o čom je duch rastafariánov?

Nikto nevie nič
Nikto nič nevidí
Nikto ničomu nerozumie
Nikto sa o nič nezaujíma
Nikoho nič netrápi
Každý sa tvári...

Lieh rapídne opantáva naše mozgy
Lieh rabuje naše bunky
Lieh radí nám ako konať
Lieh radikálne rastie v našom ja

Príbeh rastliny zelenej
rozpráva o tom, že boh radí nám ju užívať
Že boh radosť nám ňou dáva
Že obeh – raketovo – krvný nám ňou zrýchľuje
Že našou priateľkou sa stáva

Trh radosti,
také smutné miesto
Batož radosti,
také smutné miesto

Druh rakvu svojej družky zakopáva,
vrah razom sa z neho stáva.
Tak hravo túto činnosť vykonáva...
...tá hrana rýľu je tupá ako hračkárska!

V záclonách rak sa zamotal!!!
Rak v záclonách?
Nezmysel!
Nie!
Tak je to tu napísané!
Aha, tak potom je to pravda.

Boh rasizmus vyrieši za nás,
načo by sme ho riešili my?

Čo najrýchlejšie zapáľme hranicu s poslednou bosorkou,
ktorá sa opovážila vysloviť pravdu...

Čo najrýchlejšie prehrájme boj s klamstvami
so slovami: „Boli v značnej prevahe!“

Zápach raja vám zavoňal, čo?!

Veď je to taká hračka, dostať sa doň –

1. držať hubu a krok

2. prihovárať sa najvyššiemu – pre každý prípad aspoň trikrát denne (jeden je málo a dva nie je veľmi poetické)

3. na každú otázku, na ktorú odpoveď netušíte, odpovedať: „To vie len ON!“

Takto sa hravo dostanete do rajskej záhrady...

Autorka: Viktória Hartmannová (1994), Tulčák

Hraboš

Hraboš hrabal pod hradom,
vyľakal ho hradný kôň.
Zober hrable, milý hraboš,
nehrab tu ako trapoš!

Hradná pani oči gúľa,
hraboš hrable používa.
Ved' máš ruky, hraboš hravý,
hrable sa už polámali!

Pod hradom sa deti hrajú,
a či hračky oni majú?
Hrable im vzal ujo hraboš,
z formičiek však majú radosť.

Detičky sa veľmi tešia,
hradná kuchárka im hrášok s hranolčekmi chystá.
Hraboš znovu oči gúľa,
prečo je tu taká nuda?

Pod hradom je krásne,
ujo hraboš už skladá básne.
Tam, kde sa kedysi hrával,
stojí veľká hradba.

Autorka: Miriama Vargová (1993), Prešov

Bola raz jedna priehrada, ktorá bola pri záhrade a tá bola pri hranici. Raz ju vyhral jeden hráč. Do tej záhrady prišiel hraboš hravý. Raz sa hral a našiel hranol. Keď spí, tak hravo chrápe. V nedeľu tam prišiel záhradkár, ktorý prehral hranolčeky s hravým hráčom. Je mu veľmi ľúto, že prehral. Hrával futbal. V pondelok hral proti kamarátom. Stále kričal: „Prihraj! Nahraj!“ No na konci dostali hravý gól a prehrali. Potom ho volali prehrávač. Spoluhráč mu povedal: „Ďakujem, že si mi prihral. A zahral si to dobre“. Potom odcestoval do Bahrainu.

Autor: Nicolas Šinkovič,

žiak 5. tr. Školy u Filipa, Bakossova ul., Banská Bystrica

Môj domček

Ahoj! Volám sa Moma Hrabošová a bývam v malom domčeku. Je to môj malý hrad. Môj malý pes sa volá Hrabkáč. Raz som sa s Hrabkáčom vybrala do záhrady. Tam mám konička v ohrade. Išla som seno ohrabať a obrat' hrach. A hrablami som hrabala lístie. Ešte som pokosila trávnik kosou a pozhrabávala hrabličkami. V mojej záhradke tečie potôčik, kde si staviame priehradu. Detičky, ktoré sa u mňa zastavia, učím čo je hranol. A potom na obed máme hrachovú polievku a hranolčeky s kečupom. Potom nám vytrávi pri knižke a ide sa hrať! Vždy vyhrá Sára, jedno z detičiek, ktoré chodia ku mne. Ale teraz prehrala. Pri výhre som sa cítila príjemne. Sára mi pogratalovala.

*Autorka: Monika Tobiszová,
žiačka 5. tr. Školy u Filipa, Bakossova ul., Banská Bystrica*

---

*Pár slov na vysvetlenie.
Ak sa Vám zdá, že v prácach našich piatich
detí sa objavujú podobné slová, je to preto,
že pred samotnou tvorbou sme si zahrli „hru na hru“.
Hľadali sme čo najviac slov, kde sa objavia písmenká H R A.
Ďalej si s týmito slovami už poradil každý sám.*

*učiteľka SJ Monika Figuliová,
Škola u Filipa, Bakossova ul., Banská Bystrica*

Hra

Či už slnko svieti, či nám sniežik padá
deti sme a hráme sa.
Radi máme všetky hry,
loptové hry, spoločenské hry, to sú hry pre nás - deti.
Loptové hry s kým sa hráme?
Chlapci, dievky futbal hráme.
Hráme my hry pre radosť, i hry pre víťazstvo.
Kto vyhráva, ten volí aj ďalšie hry.
Lúčne hry i tanečné hry dievky naše hrajú rady,
pohybové hry pre najmenších - vymýšľajú učiteľky.
Kto sa teda hrá najradšej?
Všetci sa my radi hráme,
či sme deti, či dospelí - hráme sa a zabávame,
veď hra pre nás je zábava, potešenie i učenie.

*Autori: žiaci III. triedy Špeciálnej ZŠ,
Nám. sv. Štefana 3, Dunajská Streda,
triedna učiteľka Mgr. Zuzana Novotná*

Hrachovina

(rozprávka)

Kde bolo, tak bolo, v hrabovom lese, za siedmimi hradbami sa hranato vypínalo Hrachové kráľovstvo, v ktorom žila krásna maličká princeznička, ktorú všetci volali Hravá Hrachulienka.

Na svoj vek bola veľmi maličká, mala dlhé hranaté nohy, zeleno-biele bruško, na ktorom by som si mohla zahrať aj šach, pritom mala hravé rúčky, ktoré sa hrali len s hračkami v hrachovej komôrke. Hlávku mala guľatú ako hrachor. Jej mamička, hradná pani Hrachová, mala veľa hravých povinností, ktoré hravo zvládala, ale na svoju Hravú Hrachulienku nemala nikdy čas. Ocko, hradný pán Hrach, sa rád hrával so svojou dcérou. Avšak len dovtedy, kým sa v jeho Hrachovom kráľovstve neudiali hrozné hrachoviny, ktoré musel pán Hrach vyriešiť. No, a tak bola Hravá Hrachulienka čoraz viac zatvorená vo svojej hrachovej komôrke, kde sa len hrala so svojimi hrachovými hračkami. Keď tu zrazu zbadala za veľkou hračkárskou škatuľou zvláštnu hrachovú guľôčku. Ako sa tak hrala, guľôčka zrazu začala meniť svoju farbu. A potom sa to stalo. Guľôčka otvorila ústočku. „Ďakujem, že si ma konečne našla,“ prehovorila guľôčka. Hravá Hrachulienka sa veľmi zľakla, preto rýchlo pustila guľôčku na zem. Zrazu: „Jáááj, jooj, auúú,“ stonala guľôčka. Hrachulienka sa ju pokúšala nájsť, ale márne. Po guľôčke ani jednej jedinej hrachovej stopy. A tak sa princeznička rozhodla, že dá všetky hrachové hračky do veľkej škatule, aby našla stratenú guľôčku. Po dlhých hodinách hľadania ju predsa len našla. Opatrne si ju vzala do dlaní, chvíľu sa na ňu uprene dívala a čakala, či nebude opäť počuť to známe „jaj, joj, auúú.“ Ale Hrachulienka nič nepočula. Keď tu zrazu zachytila zvuk plačúcej guľôčky. „Bývam u vás už vyše siedmich rokov a doteraz si ma nikto nevšimol. V tejto hrachovici, kde teraz bývaš, žil niekedy dávno princ, ktorého najobľúbenejšie jedlo bola hrachová krupica, ktorú varí aj váš kuchár často u vás.“

„A čo sa stalo s tým princom?“ bojazlivým hlasom prehovorila Hrachulienka. „Tu si sadni a počúvaj,“ odvetila guľôčka. „Vieš, pred 500 rokmi, keď bol princ malý, nemal žiadnych kamarátov. Nikdy sa nehral. Nevedel, čo je to hravosť a hrať sa. A tak dal svojim hrachovým hradným mudrcom vymyslieť nejakú hrachovinu. Ako tak premýšľali, vymysleli hrachovú kašičku, lenže s ňou sa veruže hrať nedalo. Princ bol veľmi nemotorný. Raz na obed vylial celú kašu na zem. Keď ju chcel pozbierať, vytvoril z nej guľôčku, ktorou som bola práve ja. Hrával sa so mnou každý deň, až do svojej smrti. Potom som už ostala v zabudnutí a teraz som tu pri tebe. Poznám tajomstvo svojej hrachovej kaše.“ „Porozprávaj mi ho, prosím,“ prosíkala Hrachulienka. Hrachová guľôčka sa posadila oproti Hrachovej princezničke a rozprávala, rozprávala a rozprávala dlhých desať hrachových rokov.

Vďaka hrachovej guľôčke z hrachovej kaše bol život Hrachulienky zo dňa na deň lepší, krajší a hravejší. Pánovi Hrachovi sa podarilo vyriešiť hrachoviny hrachovej krupice a mohol sa opäť hrať so svojou Hravou Hrachulienkou. Po dlhých hrachových rokoch sa znova v Hrachovom kráľovstve hrali hradní páni s hrachovými guľôčkami. A tak žili šťastne, až do hrachovej smrti hrachovej kaše.

Autorka: Viera Kmecová (1994), Pavlovce

(Toto dielko nespĺnilo základnú podmienku súťaže - obsahuje viac ako požadovaných 400 slov. Výnimočne a radi však uverejňujeme túto milú rozihranú hrachovú rozprávku.)